

Raziyeh Khodayari, 08-677 27 13
raziyeh.khodayari@energiforetagen.se

nollco2@sgbc.se

Remiss NollCO2

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen — till nytta för alla.

Generella synpunkter

Energiföretagen Sverige välkomnar att SGBC fokuserar på hela byggnadens livscykel och i synnerhet på byggnadens produktions- och byggproduktionsfas, vilka är stora utmaningar för klimatfrågan. Vi välkomnar också ambitionen att stimulera produktionen av förnybar energi som inte begränsas till placering i anslutning till byggnaden.

Synpunkter om driftfasen

Utgå från den aktuella systemgränsen för el och fjärrvärme

Energiföretagen Sverige ser positivt på det att SGBC anser att elsystemet i Europa hänger samman och att byggnader i Sverige påverkar produktion av el i andra länder. I remissförslaget görs en bra redogörelse av hur energisystemet i Sverige och Europa fungerar, se sidan 38.

"Fjärrvärmenät är fysiskt begränsade och tillhör oftast bara en producent, även om det idag även finns fjärrvärmenät till vilka flera producenter är kopplade. En utsläppsfaktor för fjärrvärmenätet räknas därför ut av producenten som vet vilka olika bränsleslag som använts för att producera fjärrvärmen."

Elnät är däremot sammankopplade över hela Europa. Sverige har elkraftslänkar med Norge, Finland, Danmark, Tyskland, Litauen och Polen. Dessa länder har i sin tur elkraftslänkar med ett antal länder, vilket gör Sverige delaktigt i ett europiskt elnät."

Det är en mycket korrekt beskrivning av systemgränserna för fjärrvärme- och elnät i Sverige och Europa och de bör användas som utgångspunkt för hur utsläppsfaktorer för fjärrvärme och el ska tas fram och årligen uppdateras för befintliga och nya anläggningar. Emellertid avstår NollCO2 från dessa helt korrekta principer och räknar nationella utsläppsfaktorer för el och värme (se sidan 39). Detta är inte konsekvent. SGBC bör istället fokusera på de aktuella systemgränserna för el och fjärrvärme. Den systemgräns som avser el bör

inkludera de länder som Sverige är fysiskt sammankopplat med genom elöverföringen.

Att använda historiska medelvärden är ett dåligt val eftersom energisystemet utvecklas mycket snabbt. Eftersom NollCO2 använder EU:s och Sveriges mål om klimatneutralitet år 2050, uppstår inga fossila växthusgasutsläpp av energianvändning år 2050. Det innebär att klimatutsläppen minskar varje år. Därmed bör utsläppsfaktorer för använd el och fjärrvärme uppdateras årligen i takt med att produktionen förändras.

Sammanfattningsvis anser Energiföretagen Sverige att utsläppsfaktorer för använd el och fjärrvärme bör tas fram utifrån nämnda systemgränser på sidan 38. Dessa faktorer bör årligen uppdateras av SGBC för att kunna stämma överens med minskat klimatutsläpp i Sverige och de länder som Sverige är fysiskt sammankopplat med genom elöverföringen.

Använd samma perspektiv för el och fjärrvärme

NollCO2 blandar ihop bokföringsperspektivet med konsekvensperspektivet. Det är anmärkningsvärt att NollCO2 nyttjar svensk elmix för köpt el, samtidigt som man argumenterar för att konsekvensperspektivet skall nyttjas på egenproducerad el (s. 44). Om NollCO2 nyttjar konsekvensperspektivet på el bör man även göra det för fjärrvärme.

Värdera producerad och använd el på samma sätt

I sitt förslag drar NollCO2 slutsatsen att el som produceras med solceller på byggnaden och som levereras till elnätet ersätter el som produceras med fossilt kol i andra länder. Resonemanget är principiellt riktigt även om det nödvändigtvis inte är alltid kolkraft som ersätts i alla lägen. För el som levereras till byggnaden förordas en nationell utsläppsfaktor.

Resonemanget i remissförslaget innebär att el som levereras och används i byggnaden värderas som svensk elmix, medan el som från byggnaden levereras till elnätet ersätter kolkraft. Rimligen måste el som används i byggnaden och el som levereras till elnätet värderas på likartat sätt.

Dessutom bör man ta hänsyn till att el som levereras till elnätet produceras under sommartid där det troligen kan ersätta en annan förnybar el. El som används i byggnaden produceras under vintertid och ersätter därmed med större sannolikhet fossilbaserad elproduktion i andra länder.

Fjärrvärmenät är lokala

NollCO2 anger att en utsläppsfaktor för svensk fjärrvärmeproduktion på 60 kgCO₂e/MWh producerad fjärrvärme/kyla bör användas. Detta trots att på sidan 25 anges att fjärrvärme- och fjärrkylanät är lokala och att det inte finns någon sammankoppling mellan olika nät. I praktiken innebär förslaget att man missgynnar de fjärrvärmeproducenter som gjort mycket arbete och stora investeringar för att fasa ut fossila bränslen, medan fjärrvärmeanläggningar och nät som inte ansträngt sig för att öka andelen förnybart i sin produktion gynnas

starkt. En konsekvens kan bli att de fjärrvärmekunder som har varit drivande, och bidragit till att fjärrvärmeproduktionen i det aktuella klimatsmarta nätet har utvecklats positivt, missgynnas av ett nationellt medelvärde för fjärrvärme. De kan bestämma att ersätta sin fjärrvärme med alternativa lösningar, medan de fjärrvärmenät som inte gjort några gröna åtgärder inte får incitament att förbättra sin produktion.

Energiföretagen anser att utsläppsfaktorer för det aktuella fjärrvärme- eller fjärrkylanätet bör användas. Utsläppsfaktorer för fjärrvärmenät tas årligen fram av Energiföretagen Sverige och publiceras på vår webbplats. Utsläppsfaktorerna tas fram i överenskommelse med Värmemarknadskommittén och är baserade på emissionsfaktorer från Naturvårdsverket och Miljöfaktaboken.

För de fjärrvärmenät som har hög klimatpåverkan ger Energiföretagens lokala och årliga utsläppsfaktorer incitament att förbättra bränslemixen och fasa ut produktion som innebär höga utsläpp av klimatgaser.

Energiföretagen Sverige vill tillägga att väldigt få energibolag har vare sig upprättat EPD eller innehar en märkning enligt "Bra miljöval", varvid detta inte bör ställas som krav. Miljönyckeltal finns däremot lätt tillgängliga på respektive energibolags hemsida alternativt via Energiföretagen Sveriges samlade statistik.

Fjärrkylaproduktion har inga direkta utsläpp

På sidan 25 står: "Fjärrkylan får i NollCO2 samma utsläppsfaktor som fjärrvärme i avsaknad av bättre beräkningsmodeller".

Fjärrkyla produceras på ett helt annat sätt än fjärrvärme, och att då sätta samma utsläppsfaktor som för fjärrvärme tyder på att man inte riktigt förstått vad fjärrkyla är. Fjärrkylasystem har ofta mer likheter med en stor kylmaskin än vad de har med fjärrvärme. Att Naturvårdsverket inte redovisar några utsläpp från fjärrkylaproduktion, som de gör för el- och fjärrvärmeproduktion, beror på att fjärrkyla inte har några direkta utsläpp, utan endast indirekta från elanvändning och eventuell värmeanvändning.

Fjärrvärme produceras till stor del genom förbränning. Fjärrkyla däremot baseras inte nödvändigtvis på förbränning, utan kan produceras på flera sätt, såsom frikyla från hav/sjöar, kylmaskiner, samt absorptionskyla. Absorptionskyla är ett sätt att framställa kyla med överskottsvärme och lite el. För att absorptionskyla ska vara ekonomiskt lönsam krävs att det finns tillgång till överskottsvärme till ett lågt pris, exempelvis spillvärme från en industri eller avfallsförbränning sommartid, när värmen kanske annars bara kyls bort. Det sker alltså ingen extra produktion av värme i syfte att producera kyla, eftersom det inte är ekonomiskt lönsamt.

Energiföretagen Sverige välkomnar att NollCO2 har gjort en stor ansträngning för att förstå hur energisystemet i Sverige hänger ihop med energisystemet i Europa och uppmanar till en mer djupgående utredning kring fjärrkylan. NollCO2 bör rekommendera att enskilda fjärrkylanät bör ta fram och redovisa sina utsläppsfaktorer. Vid behov kan Energiföretagen Sverige samordna och publicera dessa faktorer på vår webbplats.

Skapa incitament för bättre avfallshantering i samhället

NollCO2 anger att avfallshantering och sluthantering av avfall kan innebära förbränning av restavfall som uppstår efter sortering och materialanvändning. Detta är en viktig observation eftersom det idag saknas tekniska möjligheter att återanvända och återvinna stora avfallsflöden, i synnerhet plast med fossilt ursprung. Klimatutsläppen från destruktion och energiåtervinning av avfall läggs idag på fjärrvärmekund men i själva verket bör de, i syfte till skapa incitament för en förändring, allokeras till dem som har orsakat avfallet.

Energiföretagen Sverige ifrågasätter inte att det uppkommer fossila utsläpp när avfall förbränns. Den relevanta frågan är hur klimatpåverkan från förbränning av avfall kan minska, vilket hänger ihop med vem som ska bära ansvar för utsläppen. En grundregel för miljöpolitisk styrning är att styrmedel bör sättas in så nära problemkällan som möjligt. Att allokera klimatutsläppet från plastavfall med fossilt ursprung till fjärrvärmekunden påverkar inte de boendes beteende varken när det gäller konsumtion eller avfallshantering. Inte heller påverkar det hur produkter designas.

Redan idag kommer mer än 53 procent av fjärrvärmes klimatpåverkan från energiåtervinning av plastavfall med fossilt ursprung. Denna andel kommer att öka ytterligare i takt med att fjärrvärmeföretagen fasar ut fossila bränslen i hela sin värdekedja. Enligt Förordning (2001:512) om deponering av avfall får inte utsorterat brännbart avfall deponeras. För fjärrvärmeföretagen är det en mycket svår balansgång att inte energiåtervinna plastavfall som kvarstår efter insamling, sortering och materialåtervinning och som ändå måste destrueras enligt lagen. Det handlar om energiåtervinning av stora flöden som annars skulle ha gått till spillo. Att istället använda förnybar energi eller andra energikällor är ett betydligt sämre alternativ när det finns avfall som ändå måste destrueras.

Det är välkänt att stora mängder plast inte går att materialåtervinna på grund av feldesign, kontaminering, innehåll av tunga metaller och farliga organiska ämnen eller marknadsmisslyckanden i användarledet. Det är också välkänt att det är ett betydligt sämre alternativ att deponera plastavfall som kvarstår efter insamling, sortering och materialåtervinning än att destruera och energiåtervinna det. Förutom nyttan med energiåtervinning destruerar fjärrvärmeanläggningar stora mängder farliga organiska ämnen och tar bort stora mängder tungmetaller från kretsloppet. Energiåtervinning av de avfallsflöden som kvarstår efter insamling, sortering och materialåtervinning är en mycket viktig del av ett cirkulärt kretsloppstänkande. Alternativet att deponera plastavfallet ökar belastningen på miljön. Redan idag finns 4,8 miljarder ton plastavfall i världshaven, öppna soptippar och deponier. Att öka mängden av plast på deponierna löser inga problem. Dessutom är det förbjudet enligt svensk lagstiftning.

Energiföretagen Sverige anser att klimatutsläpp från energiåtervinning av plastavfall som uppstår efter materialåtervinning bör allokeras till produktions- och konsumtionsledet för plastprodukten. En allokering av klimatutsläppen till energiåtervinning och därmed fjärrvärmekund leder inte till förändringar i produktions- eller konsumtionsledet. Inte heller leder det till minskade

klimatutsläpp. Snarare försvårar en felallokering av utsläppen möjligheten till energiåtervinning av ett flöde som annars skulle ha behandlats (eftersom inhemska plastfraktioner inte ska deponeras enligt gällande svensk lagstiftning), eller deponerats när det gäller importerade plastfraktioner.

Sammanfattningsvis bör klimatpåverkan från plastavfall med fossilt ursprung som uppstår efter insamling, sortering och materialåtervinning fördelas till de aktörer som orsakat avfallet. Schabloner för en fördelning bör tas fram.

Energiåtervinningsanläggningar bör redovisa utsläppet som en separat post i sin redovisning av klimatutsläpp från fjärrvärme. Denna del ska inte beräknas i utsläppsfaktorer för fjärrvärme, fjärrkyla eller el producerad i en sådan anläggning.

Motsvarande undantag bör göras för farligt avfall som energiåtervinns vid destruktion, eftersom alternativet att destruera avfallet utan energiåtervinning är ett betydligt sämre alternativ för klimatet och miljön.

Utsläpp från återvunnen värme bör allokeras till ursprungskällan

Utsläpp från återvunnen värme bör allokeras till ursprungskällan, inte slutanvändaren. Den nuvarande formuleringen i manualen (s. 25) skapar inga incitament till att ta tillvara på överskottsenergi, vilket innebär att dörren stängs för de flesta cirkulära energilösningar och energilösningarna i byggnaden riskerar att suboptimeras. Innan primärt producerad energi används, bör överskottsenergi användas i syfte att öka både byggnadens och samhällets resurseffektivitet.

Förbättra byggnadens energiprestanda

NollCO₂ poängterar att Sverige behöver öka andelen energieffektiviserande åtgärder (s. 43) samtidigt som traditionell klimatkompensation tillåts som alternativ till effektiviseringsåtgärder. Energiföretagen anser att fokus bör i första hand läggas på att förbättra byggnadens energiprestanda (nettoenergi).

Energieffektiviserande åtgärderna skall vara av byggteknisk karaktär

NollCO₂ utgår från köpt energi. På sida 34 framgår det att energieffektivisering kan klassificeras som en klimatåtgärd om mängden köpt energi minskas med 30%. Energiföretagen Sverige hade gärna sett att krav ställs på att de energieffektiviserande åtgärderna skall vara av byggteknisk karaktär. Detta för att undvika att premiera en konvertering från fjärrvärme till värmepumpar, vilket ur ett klimatperspektiv kan resultera i förödande konsekvenser på ett redan hårt belastat elnät. El är en högvärdig produkt och bör användas där den gör bäst nytta, till exempel i processer eller byggnader där el inte kan ersättas av någon annan produkt.

Avfall som lämnas av verksamheterna/hyresgästerna under användningsskedet

Noll CO₂ tar med utsläpp från användningsskedet, där verksamhetens och fastighetens energianvändning tas hänsyn till. Något som inte berörs är det avfall som lämnas av verksamheterna/hyresgästerna under användningsskedet. Om

verksamheter/hyresgäster under denna period lämnar restavfall, med fossil plast i (så som fallet är idag), så leder det till klimatpåverkan vid förbränning. För att arbeta med klimatneutralitet på riktigt så bör detta också ingå i omfattningen, och förslagsvis räknas med i mängden som ska klimatkompenseras.

Stockholm som ovan

Pernilla Winnhed

Vd, Energiföretagen Sverige